

EERSTE FASE AANVULLEND ECOLOGISCH
VELDONDERZOEK

POLSEWEG

TE HUISSEN

Ecologie

Rapportage eerste fase aanvullend ecologisch veldonderzoek

Polseweg te Huissen

Opdrachtgever	Gemeente Lingewaard Kinkelenburglaan 6 6681 BJ BEMMEL
Rapportnummer	4258.010
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	1 mei 2018
Vestiging	Gelderland Fabriekstraat 19c 7005 AP Doetinchem 0314 - 365150 doetinchem@econsultancy.nl
Opsteller	J.G. Boogaard, Bsc
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	A. Visscher, MSc
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek. Het onderzoek betreft echter een momentopname en geeft een inschatting van de aanwezigheid van beschermde soorten op de onderzoekslocatie. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is nooit met zekerheid uit te sluiten. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie	2
3	RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK.....	4
4	ONDERZOEKSMETHODIEK	5
5	ONDERZOEKSRESULTATEN.....	7
	5.1 Steenuil.....	7
	5.2 Nesten roofvogels en ransuil	7
	5.3 Boomholtes.....	7
	5.4 Sleedoornpage	8
6	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	9
7	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	10

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van de gemeente Lingewaard opdracht gekregen voor het uitvoeren van de eerste fase aanvullend ecologisch veldonderzoek ter plaatse van de Polseweg te Huissen.

Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen herontwikkeling van de onderzoekslocatie.

Het onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de natuurtoets die Econsultancy in juli 2017 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 4258.004).

Uit de natuurtoets blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming er op sommige punten meer informatie is benodigd. De aard van de onderzoeken is zeer variabel. Om te voorkomen dat vanwege de start van inventarisatieseizoenen soorten gemist worden is het onderzoek in twee fases gesplitst waaruit fase 1 bestaat uit veldwerk dat op korte termijn opgestart diende te worden. Dit betreft het onderzoek naar nesten van roofvogels, het leefgebied van steenuil, inspectie van boomholtes en het onderzoek naar sleedoornpag.

Voor de onderzoeken naar vleermuizen, teunisbloempijlstaart, beschermde vaatplanten, rugstreep-pad en de aanvullende toetsing aan het Gelders Natuurnetwerk en Natura 2000 is in april 2018 gestart met de onderzoeken. Hiervan worden separate rapportages opgesteld (project 4258.011).

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 8,5$ ha) ligt aan de Polseweg, ten zuiden van de bebouwde kom van Huisen. In figuur 1 is de ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

Volgens de topografische kaart van Nederland zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 193.105$, $Y = 437.760$.

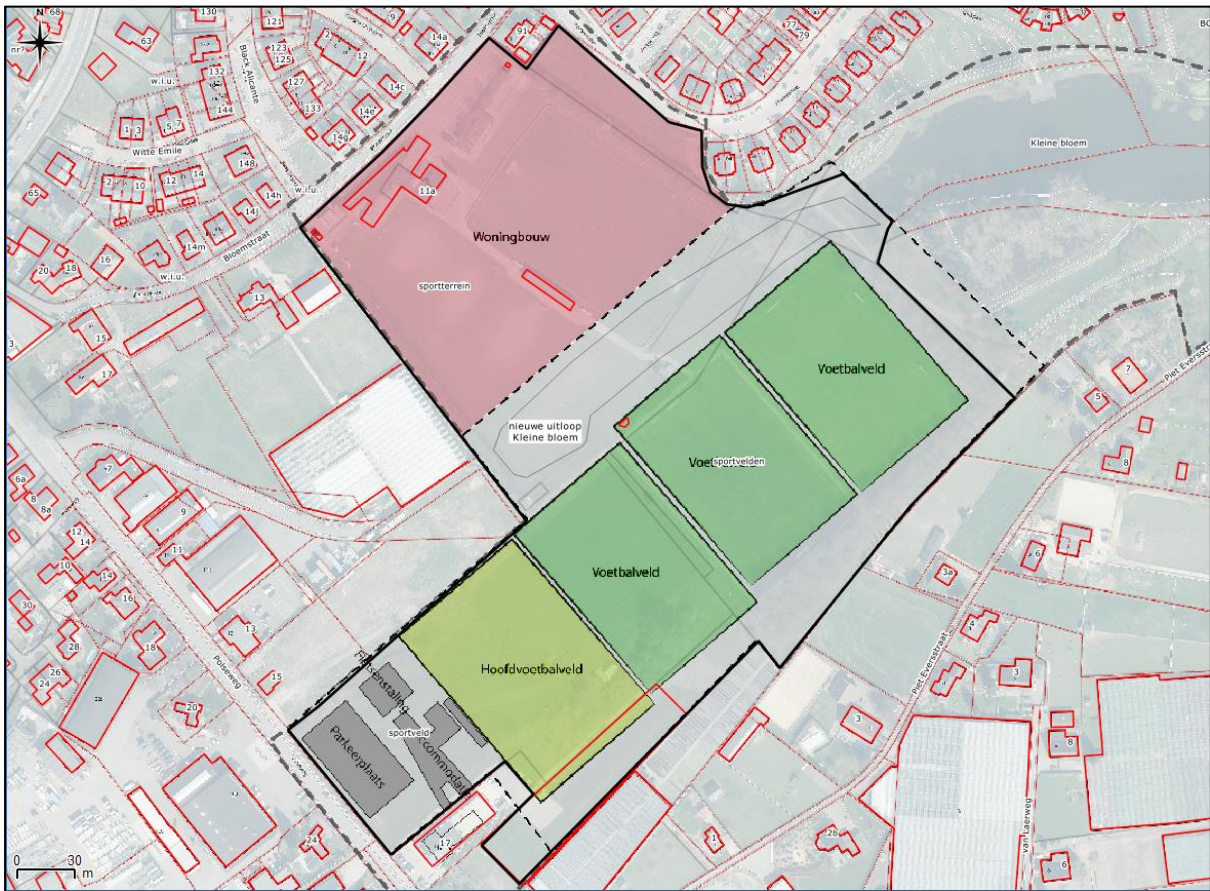
Figuur 1. Luchtfoto (2014) van de onderzoekslocatie en de directe omgeving.

De onderzoekslocatie betreft de sportvelden van voetbalvereniging de Jonge Kracht en enkele aangrenzende percelen, waaronder een braakliggend terrein. Ook staan op de onderzoekslocatie enkele gebouwen.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie

De initiatiefnemer is voornemens de locatie te herontwikkelen. De herontwikkeling voorziet in verplaatsing van de sportvelden, sloop en nieuwbouw van de accommodaties en de parkeerplaats. Daarnaast is men voornemens een deel van het huidige sportterrein in gebruik te nemen ten behoeve van woningbouw. Verder is men voornemens de ten noordoosten van de onderzoekslocatie gelegen waterpartij (de "Vlote Bloem"), te verlengen op de onderzoekslocatie. Figuur 2 geeft een schets weer van de toekomstige situatie.

Ten behoeve van de herontwikkeling zal de zuidoostelijke en de noordwestelijke houtwal verwijderd worden, wordt de bestaande bebouwing gesloopt en zullen er graafwerkzaamheden plaatsvinden.

Figuur 2. Schets toekomstige situatie van de onderzoekslocatie.

3 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK

Uit de natuurtoets (rapport 4258.004) is gebleken dat aanvullend onderzoek naar nesten van roofvogels, het leefgebied van steenuil, vleermuisonderzoek, een inspectie naar boomholtes, aanwezigheid van sleedoornpage en teunisbloempijlstaart en beschermde vaatplanten noodzakelijk is. Ook dient er een nadere toetsing van de effecten op het Gelders Natuurnetwerk en Natura 2000 uitgevoerd te worden.

Van deze onderzoeken dient het onderzoek naar nesten, het leefgebied van steenuil, inspectie van boomholtes en het onderzoek naar sleedoornpage in het winterseizoen, in ieder geval voor half april uitgevoerd te zijn. Om vertraging te voorkomen is het onderzoek voor deze soorten apart geoffreerd en uitgevoerd. De resultaten zijn in onderhavige rapportage uitgewerkt.

4 ONDERZOEKSMETHODIEK

Voor het onderzoek naar **steenuil** zijn in de periode half februari tot half april 2018 een drietal avondbezoeken uitgevoerd. Hierbij is gebruik gemaakt van geluidsnabootsing. Hierbij zijn zowel de onderzoekslocatie als de directe omgeving onderzocht op de mogelijke aanwezigheid van steenuilen. Tevens is er voorafgaand aan één van de avondrondes een inspectie naar nest(sporen) uitgevoerd. De inventarisatiemethode is overeenkomstig het inventarisatieprotocol van het Netwerk Groene Bureaus (versie juli 2017) en het kennisdocument van de steenuil (BIJ12, juli 2017).

Voor het onderzoek naar **nesten** van roofvogels is in maart 2018 een terreininspectie uitgevoerd, waarbij alle nesten van zwarte kraai en ekster zijn geïnventariseerd. Bij het vinden van nesten is gelet op de aanwezigheid van sporen die kunnen duiden om een mogelijke broedlocatie door deze soorten, zoals braakballen en veren. Verwacht wordt dat met deze onderzoeksinspanning met voldoende zekerheid de aanwezigheid van nesten van ransuil, boomvalk en sperwer aan te tonen/ dan wel uit te sluiten is.

Voor het onderzoek naar **boomholtes** zijn voorafgaand aan de terreininspectie naar nesten alle op de onderzoekslocatie aanwezige bomen gecontroleerd op holtes, spleten of loshangend schors, dat kan dienen als verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen. Opgemerkt wordt dat met deze onderzoeksinspanning niet de functie van de onderzoekslocatie voor boombewonende vleermuizen vastgesteld kan worden, enkel of de bomen in potentie geschikt zijn als verblijfplaats.

Voor het onderzoek naar **sleedoornpage** zijn in begin maart 2018 de op de onderzoekslocatie aanwezige sleedoornstruiken geïnspecteerd op de aanwezigheid van eitjes van sleedoornpage. De onderzochte struiken zijn vervolgens in kaart gebracht.

Overzicht veldbezoeken

Het onderzoek heeft bestaan uit diverse veldbezoeken. Onderstaande tabel bevat een globale planning van de uitgevoerde veldbezoeken.

Tabel I. Onderzoeksinspanning per soortgroep

		februari	maart	april
steenuil	tijdstip	-	3 x avond	-
	datum		1 maart, 12 maart en 11 april 2018	
	functie		territorium en nesten	
nesten roofvogels en ransuil	tijdstip	-	1 x overdag	-
	datum		6 maart 2018	
	functie		nesten	
boomholtes	tijdstip	-	1 x overdag	-
	datum		1 maart 2018	
	functie		potentiële verblijfplaatsen boom- bewonende vleermuizen	
sleedoornpage	tijdstip	-	1 x overdag	-
	datum		6 maart 2018	
	functie		eitjes	

5 ONDERZOEKSRESULTATEN

5.1 Steenuil

De veldbezoeken zijn uitgevoerd op 1 maart, 12 maart en 11 april 2018. Tijdens deze avonden waren de omstandigheden voor het inventariseren van steenuilen gunstig. Tijdens al deze avonden was de temperatuur minimaal 10 graden, maximaal windkracht 2 en was er geen neerslag. Ondanks de gunstige omstandigheden zijn er zowel op de onderzoekslocatie alsmede de directe omgeving geen steenuilen waargenomen. Ook zijn er geen nestplaatsen aangetroffen.

Het gebied dat is onderzocht betreft de onderzoekslocatie en een gebied van ruim 500 meter geme-ten vanaf de buitenzijdes van de onderzoekslocatie. Steenuilen beschikken over een klein territorium van enkele hectares. Vanwege het ontbreken van waarnemingen van steenuilen is het uit te sluiten dat er op de onderzoekslocatie vaste rust- of voortplantingsplaatsen van steenuilen aanwezig zijn of dat de onderzoekslocatie tot het functionele leefgebied van steenuilen in de omgeving behoort. Over-treding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van steenuilen is daarmee uitgesloten.

5.2 Nesten roofvogels en ransuil

Tijdens het veldbezoek op 6 maart 2018 zijn de op de onderzoekslocatie aanwezige bomen gecontro-leerd op de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van roofvogels zoals sperwer, buizerd, boomvalk en ransuil. Vanwege het ontbreken van bladerdek tijdens het uitvoeren van het veldbezoek waren de aanwezige bomen goed te inventariseren op de aanwezigheid van nesten.

Grote horsten die door bijvoorbeeld buizerds en haviken worden gebruikt als broedlocatie zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Sperwers, boomvalken en ransuilen maken onder andere gebruik van oude nesten van ekster en zwarte kraai als broedlocatie. In de houtwal in het zuidwesten van de onderzoekslocatie zijn enkele eksternesten aangetroffen. De aanwezigheid van paartjes eksters bij en in de nesten duidt op dat de eksternesten momenteel in gebruik zijn als door de soort en niet in ge-bruik is door sperwer, boomvalk of ransuil. Ook zijn er onder of nabij de nesten geen sporen aange-troffen zoals braakballen die duiden op het mogelijk gebruik van de nesten door jaarrond beschermde roofvogels. De aanwezigheid van een broedgeval van jaarrond beschermde roofvogels of ransuilen op de onderzoekslocatie is daarmee uitgesloten. Overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van jaarrond beschermde broedvogels is met de voorgenomen ingreep niet aan de orde.

5.3 Boomholtes

De aanwezige bomen op de onderzoekslocatie zijn op 1 maart 2018 onderzocht op holtes, spleten en/of loshangend schors, wat kan dienen als potentiële vaste rust- en verblijfplaats voor boombewo-nende vleermuizen. Vanwege het ontbreken van bladerdek konden de bomen goed worden geïn-specteerd op de aanwezigheid van dergelijke potentiële verblijfplaatsen. Potentiele verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen en daarmee zijn boombewonende vleermuizen uit te sluiten. Overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen is niet aan de orde.

5.4 Sleedoornpage

Het veldbezoek voor de inventarisatie van eitjes van sleedoornpage is afgelegd op 6 maart 2018. Tijdens het veldbezoek stond de sleedoorn nog niet in bloei of in blad, waardoor de takken goed waren te inventariseren op de aanwezigheid van eitjes van sleedoornpage. Al het op de onderzoekslocatie aanwezige sleedoornstruweel is onderzocht op de aanwezigheid van eitjes van sleedoornpage maar deze zijn niet aangetroffen. In figuur 3 is het op de onderzoekslocatie aanwezige sleedoornstruweel weergegeven. Met de verrichte onderzoeksinspanning, waarbij zelfs op de meest gunstige plekken geen eitjes zijn aangetroffen, kan worden uitgesloten dat er een populatie sleedoornpages aanwezig is op de onderzoekslocatie. Overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van sleedoornpage is niet aan de orde.

Figuur 3. Aangetroffen sleedoornstruweel (lichtgroen) op de onderzoekslocatie.

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

Op basis van de verrichte onderzoeksinspanning kan met voldoende zekerheid worden gesteld dat de onderzoekslocatie geen functie heeft voor steenuil, er geen nesten aanwezig zijn van jaarrond beschermde roofvogels en ransuil, geen verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen aanwezig zijn en dat er geen voortplantingshabitat van de sleedoornpage op de onderzoekslocatie aanwezig is. Overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van deze soorten is met de voorgenomen ingreep niet aan de orde.

7 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van de gemeente Lingewaard een aanvullend ecologisch onderzoek uitgevoerd aan de Polseweg te Huissen.

Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen herontwikkeling van de onderzoekslocatie.

Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens de locatie te herontwikkelen. De herontwikkeling voorziet in verplaatsing van de sportvelden, sloop en nieuwbouw van de accommodaties en de parkeerplaats. Daarnaast is men voornemens een deel van het huidige sportterrein in gebruik te nemen ten behoeve van woningbouw. Verder is men voornemens de ten noordoosten van de onderzoekslocatie gelegen waterpartij (de "Vlote Bloem"), te verlengen op de onderzoekslocatie.

Functie onderzoekslocatie voor steenuil, roofvogels, boombewonende vleermuizen en sleedoornpage

Op basis van de verrichte onderzoeksinspanning kan met voldoende zekerheid worden gesteld dat de onderzoekslocatie geen functie heeft voor steenuil, er geen nesten aanwezig zijn van jaarrond beschermde roofvogels en ransuil, verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen zijn uit te sluiten en dat er geen sleedoornpage op de onderzoekslocatie aanwezig is.

Conclusie

Overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van steenuil, nesten jaarrond beschermde (roof)vogels, verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen en sleedoornpage zijn niet aan de orde.

Uit de tweede fase aanvullend ecologisch onderzoek (4258.011) zal blijken of de voorgenomen ingreep kan leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de overige soorten die nader onderzocht dienen te worden op basis van de natuurtoets (4258.004).

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kun oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

